

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/sledztwa/akty-oskarzenia/85455,366-Akt-oskarzenia-przeciwko-Janowi-D.html>
28.02.2026, 14:08

366. Akt oskarżenia przeciwko Janowi D.

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie, w dniu 9 grudnia 2019 r., skierował do Wojskowego Sądu Okręgowego akt oskarżenia przeciwko Janowi D. Prokurator zarzucił Janowi D., że w dniu 18 sierpnia 1952 r. w Warszawie, jako asesor Sądu Wojsk Lotniczych w Warszawie – funkcjonariusz państwa komunistycznego, działając w strukturach państwa totalitarnego, wspólnie z sędzią Ludwikiem F. i sędzią Władysławem M. dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, albowiem przekraczając swe uprawnienia i nie będąc sędzią ani ławnikiem, zasiadł - wbrew obowiązującym wówczas przepisom (art. 18 Dekretu Prawo o ustroju sądów wojskowych i prokuratury wojskowej z dnia 23 września 1944 r.) - w składzie orzekającym Sądu Wojsk Lotniczych w Warszawie, w sprawie przeciwko Edwardowi P. Edward P. został uznany za winnego i skazany na karę śmierci, utrzymaną w mocy przez Najwyższy Sąd Wojskowy i wykonaną w dniu 29 sierpnia 1952 r. Edward P., był pilotem – instruktorem Oficerskiej Szkoły Lotniczej nr 5 w miejscowości Izbicko k. Opola. W dniu 7 sierpnia 1952 r. wyleciał z lotniska w Izbicku w szkolny lot, z zadaniem przeprowadzenia akrobacji nad lotniskiem. W trakcie lotu otrzymał zezwolenie od dowódcy klucza, na wykonanie zdań treningowych w rejonie rzeki Odry, oddalonej o około 10 km od lotniska. Wykorzystując sytuację podjął próbę ucieczki za granicę. Opuścił wyznaczoną strefę lotu, wyłączył radio i skierował się w kierunku Austrii. Będąc już na jej terytorium obniżył lot nad zaobserwowanym lotniskiem, wówczas jednak zorientował się, że stacjonują na nim wojska radzieckie. Usiłował nabrać ponownie wysokości, jednakże dwa samoloty radzieckie zmusiły go do lądowania. Edward P. został zatrzymany i w dniu 8 sierpnia 1952 r. przetransportowany do Polski. W 1993 r. sprawa wyroków zapadłych w stosunku do Edwarda P. była rozpatrywana przez Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie, który na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. *o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego*, uznał nieważność obydwu orzeczeń wydanych w 1952 r. Zdaniem Sądu, nieudana próba ucieczki Edwarda P. była *indywidualnym aktem protestu przeciwko totalitarnym stosunkom społeczno-politycznym narzuconym wojsku przez władze komunistyczne*. W świetle art. 18 Dekretu PKWN z dnia 23 września 1944 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych i prokuratury wojskowej, sądy wojskowe powinny orzekać w składzie przewodniczącego i dwóch sędziów lub przewodniczącego i dwóch ławników. Sąd Wojsk Lotniczych, orzekając karę śmierci w stosunku do Edwarda P., procedował w składzie dwóch sędziów i asesora, w składzie niezgodnym z obowiązującymi wówczas przepisami prawa. Czyny zarzucone oskarżonemu w akcie oskarżenia zostały zakwalifikowane z art. 225 § 1 kk i art. 286 § 1 kk z 1932 roku w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 Ustawy z dnia 18.12.1998 roku o IPN – KŚZpNP. Dnia 19 sierpnia 2020 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie wydał postanowienie o zawieszeniu postępowania karnego. Prokurator Oddziałowej Komisji w Warszawie złożył zażalenie powyższe na postanowienie Wojskowego Sądu

Okręgowego, po rozpatrzeniu którego w dniu 10 listopada 2020 r. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie.

Wyrokiem z dnia 19 marca 2024 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie uznał Bogdana Jana D., za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i skazał go na karę 5 (pięć) lat pozbawienia wolności oraz zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 4382,77 złotych z tytułu opłaty i wydatków sądowych. Sąd orzekł także wobec oskarżonego środek karny w postaci pozbawienia praw publicznych na okres 5 (pięć) lat.